Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 16. apríla 2026 [1]

Vec C-24/26 PPU [Casotta] [i]

CV
Trestné konanie
za účasti:
Procuratore generale presso la Corte di Appello

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Corte d'appello di Roma (Odvolací súd Rím, Taliansko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Smernica (EÚ) 2016/343 – Právo byť prítomný na súdnom konaní – Odsudzujúci rozsudok v neprítomnosti – Konanie o zrušenie rozsudku – Právo na nové súdne konanie – Podmienky – Vyhýbanie sa informáciám o pôvodnom súdnom konaní – Minimálna harmonizácia – Možnosť členských štátov poskytnúť vyššiu úroveň ochrany – Podmienky – Smernica 2012/29/EÚ – Právo obete zúčastniť sa konania o zrušenie rozsudku“

I. Úvod

1. Ako uvádza smernica (EÚ) 2016/343 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní [2], právo podozrivých alebo obvinených osôb byť prítomný na súdnom konaní je založené na práve na spravodlivý proces, ktoré je jednou zo základných zásad demokratickej spoločnosti.

2. Ako však táto smernica spresňuje, právo byť prítomný na súdnom konaní nie je absolútnym právom. [3] Členské štáty môžu stanoviť, že rozsudok vydaný v neprítomnosti môže byť vykonaný bez toho, aby bolo potrebné začať nové súdne konanie. Podmienkou však je, že dotknutá osoba, ktorá bola riadne informovaná, sa dobrovoľne a jednoznačne vzdala práva byť prítomný na súdnom konaní a teda že jej neprítomnosť je výsledkom jej vedomého rozhodnutia. [4] Naproti tomu, ak existencia takéhoto rozhodnutia nie je potvrdená, výkon rozsudku vydaného v neprítomnosti je možný len pod podmienkou, že dotknutá osoba má právo na nové súdne konanie, ak o to požiada.

[1] Jazyk prednesu: francúzština.

[i] Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

[2] Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 9. marca 2016 (Ú. v. EÚ L 65, 2016, s. 1). Pozri jej odôvodnenie 33.

[3] Odôvodnenie 35 uvedenej smernice. Pozri tiež rozsudok z 26. februára 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, bod 49).

[4] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. mája 2022, Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (C-569/20, ďalej len „rozsudok Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému)“, EU:C:2022:401, body 34 a 35).

3. V rámci tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa Corte d'appello di Roma (Odvolací súd Rím, Taliansko) pýta, či smernica 2016/343 bráni vnútroštátnemu ustanoveniu, ktoré mu neumožňuje pri posudzovaní takéhoto návrhu zohľadniť správanie obžalovanej osoby s cieľom preskúmať, či sa táto osoba dobrovoľne vyhýbala informáciám o konaní. Inými slovami pýta sa, či právo Únie ukladá členským štátom povinnosť nielen zaručiť právo dotknutej osoby na obhajobu, ale aj zabrániť jeho zneužitiu.

4. Predkladajúci vnútroštátny súd sa okrem toho pýta, či smernica 2012/29/EÚ, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV[5], bráni vnútroštátnemu ustanoveniu, ktoré pri preskúmaní návrhu na nové súdne konanie po vyhlásení rozsudku v neprítomnosti nestanovuje vo vzťahu k obeti daného trestného činu žiadnu formu informovania alebo účasti.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Smernica 2012/29

5. Odôvodnenia 12, 20, 22, 26 a 31 smernice 2012/29 stanovujú:

„(12) Právami ustanovenými v tejto smernici nie sú dotknuté práva páchateľa. …

…

(20) Postavenie obetí v systéme trestného súdnictva, a to, či sa môžu aktívne zúčastňovať na trestnom konaní, sa v členských štátoch líši v závislosti od vnútroštátneho systému a je určené jedným alebo viacerými z týchto kritérií… Členské štáty by mali stanoviť, ktoré z týchto kritérií sa uplatňuje na stanovenie rozsahu práv ustanovených v tejto smernici, v ktorých sa odkazuje na postavenie obete v príslušnom systéme trestného súdnictva.

…

(22) Moment podania trestného oznámenia by sa mal na účely tejto smernice považovať za moment spadajúci do kontextu trestného konania. Mali by sem patriť aj prípady, keď orgány na vlastný podnet začnú trestné konanie v dôsledku trestného činu, ktorý bol voči obeti spáchaný.

…

(26) Poskytnuté informácie by mali byť dostatočne podrobné, aby sa zaistilo, že sa s obeťami bude zaobchádzať s rešpektom a umožní sa im informovane sa rozhodnúť o účasti na konaní. V tejto súvislosti sú obzvlášť dôležité informácie, ktoré obeti umožnia zistiť aktuálny stav konania. …

…

[5] Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 25. októbra 2012 (Ú. v. EÚ L 315, 2012, s. 57).

(31) Právo na informácie o mieste a čase súdneho pojednávania na základe oznámenia trestného činu, ktorý bol voči obeti spáchaný, by sa mal vzťahovať aj na informácie o mieste a čase pojednávania v súvislosti s odvolaním sa voči rozsudku v danom prípade.“

6. Článok 1 ods. 1 prvý pododsek, ako aj články 6, 10, 18 a 20 písm. b) smernice 2012/29 stanovujú:

„Článok 1

Ciele

1. Účelom tejto smernice je zaistiť, aby sa obetiam trestných činov poskytli náležité informácie, podpora a ochrana a aby sa im umožnilo zúčastniť sa na trestnom konaní.

…

Článok 6

Právo na informácie o svojom prípade

1. Členské štáty zaistia, aby obete boli bez zbytočného odkladu poučené o svojom práve získať nasledujúce informácie o trestnom konaní začatom v dôsledku oznámenia trestného činu spáchaného voči obeti a aby sa im na ich žiadosť poskytli tieto informácie:

a) akékoľvek rozhodnutie prerušiť alebo zastaviť vyšetrovanie alebo nestíhať páchateľa;

b) miesto a čas súdneho pojednávania a povaha obvinení voči páchateľovi.

2. Členské štáty zaistia, aby obete boli v súlade so svojím postavením v príslušnom systéme trestného súdnictva bez zbytočného odkladu poučené o svojom práve na nasledujúce informácie o trestnom konaní začatom v dôsledku oznámenia trestného činu spáchaného voči nim a aby sa im na ich žiadosť poskytli tieto informácie:

a) akýkoľvek konečný rozsudok v súdnom konaní;

b) informácie, ktoré obeti umožnia zistiť stav trestného konania, okrem výnimočných prípadov, keď by mohol byť ohrozený riadny priebeh veci takýmto oznámením.

3. Informácie stanovené v odseku 1 písm. a) a odseku 2 písm. a) obsahujú buď odôvodnenie, alebo krátke zhrnutie odôvodnenia takéhoto rozhodnutia s výnimkou rozhodnutia poroty alebo rozhodnutia, ktorého odôvodnenie je dôverné, v prípade ktorých sa odôvodnenia na základe vnútroštátneho práva neuvádzajú.

4. Želanie obete, aby sa jej poskytovali alebo neposkytovali informácie, je pre príslušný orgán záväzné, pokiaľ sa takéto informácie nemusia poskytovať z dôvodu nároku obete na aktívnu účasť na trestnom konaní. Členské štáty umožnia obetiam ich želanie kedykoľvek zmeniť a následne na túto zmenu prihliadajú.

5. Členské štáty zaistia, že obetiam sa ponúkne možnosť upovedomenia bez zbytočného odkladu v prípade, že osoba, ktorá bola vzatá do väzby, stíhaná alebo odsúdená za trestné činy súvisiace s obeťami, je prepustená alebo ušla z väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody. Okrem toho

členské štáty zabezpečia, aby sa obetiam poskytli informácie o akýchkoľvek príslušných opatreniach prijatých na ich ochranu v prípade prepustenia alebo úteku páchateľa.

6. Obetiam sa informácie uvedené v odseku 5 poskytnú na ich žiadosť, a to aspoň v prípadoch, v ktorých existuje nebezpečenstvo alebo identifikované riziko ujmy, pokiaľ v dôsledku takéhoto upovedomenia nehrozí identifikované riziko ujmy páchateľovi.

…

Článok 10

Právo byť vypočutý

1. Členské štáty zaistia možnosť vypočutia obetí počas trestného konania a umožnia obeti predložiť dôkazy. …

2. Procesné pravidlá, podľa ktorých môžu byť obete počas trestného konania vypočuté a môžu predložiť dôkazy, sa stanovia vo vnútroštátnom práve.

…

Článok 18

Právo na ochranu

Bez toho, aby bolo dotknuté právo na obhajobu, členské štáty zabezpečia, aby boli dostupné opatrenia na ochranu obetí a ich rodinných príslušníkov pred sekundárnou a opakovanou viktimizáciou, zastrašovaním a pomstou vrátane ochrany pred rizikom emocionálnej alebo psychickej ujmy spôsobenej obetiam a na ochranu ich dôstojnosti počas výsluchu a svedeckej výpovede. …

…

Článok 20

Právo obetí na ochranu počas vyšetrovania trestného činu

Bez toho, aby boli dotknuté práva na obhajobu, a v súlade so zásadami voľnej úvahy justičných orgánov členské štáty zabezpečia, aby počas vyšetrovania:

…

b) bol počet výsluchov obetí čo najmenší a aby sa uskutočňovali iba vtedy, ak je to nevyhnutné na účely vyšetrovania trestného činu[.]“

2. Smernica 2016/343

7. Smernica 2016/343 bola prijatá na základe článku 82 ods. 2 písm. b) ZFEÚ a jej odôvodnenia 3, 9, 10, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 42 a 48 znejú takto:

„(3) Podľa Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) je justičná spolupráca v trestných veciach v Únii založená na zásade vzájomného uznávania rozsudkov a iných súdnych rozhodnutí.

…

(9) Účelom tejto smernice je posilniť právo na spravodlivý proces v trestnom konaní, a to stanovením spoločných minimálnych pravidiel týkajúcich sa určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na súdnom konaní.

(10) Zavedením spoločných minimálnych pravidiel ochrany procesných práv podozrivých a obvinených osôb si táto smernica kladie za cieľ posilniť vzájomnú dôveru členských štátov v svoje systémy trestného súdnictva, a tým uľahčiť vzájomné uznávanie rozhodnutí v trestných veciach. Takéto spoločné minimálne pravidlá môžu tiež odstrániť prekážky voľného pohybu občanov na území členských štátov.

…

(33) Právo na spravodlivý proces je jedna zo základných zásad demokratickej spoločnosti. Právo podozrivých a obvinených osôb byť prítomný na súdnom konaní je založené na uvedenom práve a malo by byť zaručené v celej Únii.

…

(35) Právo podozrivých a obvinených osôb byť prítomný na súdnom konaní nie je absolútnym právom. Podozrivé a obvinené osoby by za určitých okolností mali mať možnosť sa tohto práva vzdať, a to výslovne alebo konkludentne, avšak jednoznačne.

(36) Za určitých okolností by malo byť možné rozhodnutie o vine alebo nevine podozrivej alebo obvinenej osoby vyniesť aj za jej neúčasti na súdnom konaní. Takýto prípad by mohol nastať, ak bola podozrivá alebo obvinená osoba včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti, a napriek tomu sa nedostaví. Pod informovaním podozrivej alebo obvinenej osoby o súdnom konaní by sa malo rozumieť, že táto osoba bola predvolaná osobne alebo iným spôsobom, pričom jej bola doručená úradná informácia o čase a mieste konania tak, že sa mohla o súdnom konaní dozvedieť. Pod informovaním podozrivej alebo obvinenej osoby o dôsledkoch neúčasti by sa malo rozumieť najmä to, že táto osoba bola informovaná o tom, že za jej neúčasti na súdnom konaní možno vyniesť rozhodnutie.

(37) Súdne konanie, ktorého výsledkom môže byť vyhlásenie rozhodnutia o vine alebo nevine, by sa malo môcť viesť aj za neprítomnosti podozrivej alebo obvinenej osoby, ak táto osoba bola o konaní informovaná a splnomocnila obhajcu, ktorého určila ona sama alebo štát, aby ju v konaní zastupoval, a ktorý túto podozrivú alebo obvinenú osobu zastupoval.

(38) Pri zvažovaní, či je spôsob poskytnutia informácie postačujúci na to, aby sa zabezpečila vedomosť dotknutej osoby o konaní, by sa podľa potreby mala venovať osobitná pozornosť aj snahe orgánov verejnej moci informovať dotknutú osobu, ako aj snahe dotknutej osoby získať informáciu, ktorá jej bola určená.

(39) Ak však členské štáty umožňujú viesť súdne konania v neprítomnosti podozrivých alebo obvinených osôb, ale neboli splnené podmienky na prijatie rozhodnutia v neprítomnosti dotknutej podozrivej alebo obvinenej osoby, pretože podozrivú alebo obvinenú osobu nebolo možné napriek primeranému úsiliu nájsť, napríklad preto, lebo ušla alebo sa skrýva, malo by byť možné prijať rozhodnutie v neprítomnosti podozrivej alebo obvinenej osoby a toto rozhodnutie vykonať. V takom prípade by členské štáty mali zabezpečiť, aby v prípade, keď sú podozrivé alebo obvinené osoby informované o rozhodnutí, najmä keď sú zadržané, boli tiež informované o možnosti napadnúť rozhodnutie a o práve na nové súdne konanie alebo iný opravný prostriedok. Takéto informácie by sa mali poskytovať písomne. Informácie možno poskytovať aj ústne pod podmienkou, že ich poskytnutie sa zaznamená postupom, ktorý je v súlade s vnútroštátnym právom.

…

(42) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa pri vykonávaní tejto smernice, najmä v súvislosti s právom byť prítomný na súdnom konaní a právom na nové súdne konanie, zohľadňovali osobitné potreby zraniteľných osôb. Podľa odporúčania Komisie z 27. novembra 2013 o procesných zárukách pre zraniteľné osoby podozrivé alebo obvinené v trestnom konaní[6] by sa za zraniteľné podozrivé alebo obvinené osoby mali považovať všetky podozrivé alebo obvinené osoby, ktoré pre svoj vek, duševný alebo fyzický stav či akékoľvek možné postihnutie nedokážu chápať trestné konanie alebo sa na ňom účinne zúčastňovať.

…

(48) Vzhľadom na to, že v tejto smernici sa ustanovujú minimálne pravidlá, členské štáty by mali môcť rozšíriť práva stanovené v tejto smernici s cieľom poskytnúť vyššiu úroveň ochrany. Úroveň ochrany poskytovaná členskými štátmi by nemala byť nikdy nižšia ako normy ustanovené v Charte alebo EDĽP, ako ich vykladá Súdny dvor a Európsky súd pre ľudské práva.“

8. Článok 1, článok 8 ods. 1 až 4 a článok 9 smernice 2016/343 stanovujú:

„Článok 1

Predmet úpravy

Touto smernicou sa stanovujú spoločné minimálne pravidlá týkajúce sa:

a) určitých aspektov prezumpcie neviny v trestnom konaní;

b) práva byť prítomný na súdnom konaní v trestnom konaní.

…

[6] Ú. v. EÚ C 378, 2013, s. 8.

Článok 8

Právo byť prítomný na súdnom konaní

1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo byť prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci.

2. Členské štáty môžu stanoviť, že súdne konanie, ktoré môže viesť k rozhodnutiu o vine alebo nevine podozrivej alebo obvinenej osoby, sa môže konať v jej neprítomnosti, ak:

a) podozrivá alebo obvinená osoba bola včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti alebo

b) podozrivú alebo obvinenú osobu, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, zastupuje splnomocnený obhajca, ktorého určila buď podozrivá, alebo obvinená osoba, alebo štát.

3. Rozhodnutie, ktoré bolo prijaté v súlade s odsekom 2, sa môže voči dotknutej osobe vykonať.

4. Ak členské štáty umožňujú viesť súdne konania v neprítomnosti podozrivých alebo obvinených osôb, ale nie je možné splniť podmienky stanovené v odseku 2 tohto článku, pretože podozrivú alebo obvinenú osobu nebolo možné napriek primeranému úsiliu nájsť, členské štáty môžu stanoviť, že rozhodnutie sa i tak môže vyniesť a vykonať. V takom prípade členské štáty zabezpečia, aby vtedy, keď sú podozrivé alebo obvinené osoby informované o rozhodnutí, najmä pri zadržaní, boli tiež informované o možnosti napadnúť rozhodnutie a o práve na nové súdne konanie alebo iný opravný prostriedok v súlade s článkom 9.

…

Článok 9

Právo na nové súdne konanie

Členské štáty zabezpečia, aby v prípadoch, keď podozrivé alebo obvinené osoby neboli prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci a keď neboli splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2, mali právo na nové súdne konanie alebo iný zákonný opravný prostriedok, ktorý umožní nové posúdenie skutkovej podstaty veci vrátane preskúmania nových dôkazov a môže viesť k zmene pôvodného rozhodnutia. V tejto súvislosti členské štáty zabezpečia, aby uvedené podozrivé a obvinené osoby mali právo byť prítomné, efektívne sa zúčastňovať v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva a uplatňovať svoje právo na obhajobu.“

B. Talianske právo

9. Článok 420-bis Codice di procedura penale (Trestný poriadok), s názvom „Neprítomnosť obžalovaného“ stanovuje:

„1. Ak obžalovaný, bez ohľadu na to, či je stíhaný na slobode alebo väzobne, nie je prítomný na pojednávaní, súd koná v jeho neprítomnosti:

a) ak bol obžalovaný predvolaný na pojednávanie prostredníctvom doručenia písomnosti do vlastných rúk alebo prostredníctvom osoby, ktorú výslovne poveril prevzatím písomnosti;

b) ak sa obžalovaný výslovne zriekol práva na účasť, alebo ak existuje prekážka podľa článku 420-ter a výslovne sa zriekol práva na jej uplatnenie.

2. Súd koná v neprítomnosti obžalovaného aj vtedy, ak považuje za inak preukázané, že obžalovaný má skutočnú vedomosť o prebiehajúcom súdnom konaní a že jeho neprítomnosť na pojednávaní je výsledkom dobrovoľného a vedomého rozhodnutia. Na tieto účely súd zohľadní spôsob doručenia, úkony obžalovaného vykonané pred pojednávaním, menovanie obhajcu zvoleného obžalovaným a všetky ostatné relevantné skutočnosti.

3. Súd koná v neprítomnosti aj okrem prípadov uvedených v odsekoch 1 a 2, ak bol obžalovaný vyhlásený za osobu na úteku alebo skrývajúcu sa alebo sa iným spôsobom dobrovoľne vyhol informácii o prebiehajúcom súdnom konaní.

4. V prípadoch uvedených v odsekoch 1, 2 a 3 súd vyhlási obžalovaného za neprítomného. Pokiaľ zákon nestanovuje inak, obžalovaného vyhláseného za neprítomného zastupuje obhajca.

5. Okrem prípadov uvedených v odsekoch 1, 2 a 3 súd pred vykonaním postupu podľa článku 420-quater odročí pojednávanie a nariadi, aby oznámenie podľa článku 419, obžalobu a zápisnicu z pojednávania doručil obžalovanému osobne Polizia giudiziaria [policajný útvar] príslušný pre dané trestné stíhanie.

6. Uznesenie o vyhlásení obžalovaného za neprítomného súd zruší aj *ex offo*, ak sa obžalovaný pred rozhodnutím dostaví na súd. Obžalovanému sa umožní navrátenie lehoty na výkon práv, o ktoré prišiel:

a) ak preukáže, že v dôsledku náhodnej udalosti, vyššej moci alebo inej oprávnenej prekážky bolo pre neho absolútne nemožné dostaviť sa včas s cieľom uplatniť práva, o ktoré prišiel, pričom bez vlastného zavinenia nemohol bezodkladne predložiť dôkaz o existencii takejto prekážky;

b) ak v prípadoch uvedených v odsekoch 2 a 3 preukáže, že nemal skutočnú vedomosť o prebiehajúcom súdnom konaní, pričom bez vlastného zavinenia nemohol včas konať s cieľom uplatniť práva, o ktoré prišiel;

c) ak vyjde najavo, že podmienky na konanie v jeho neprítomnosti neboli v každom prípade splnené.

7. Okrem prípadu uvedeného v odseku 6, ak vyjde najavo, že podmienky na konanie v neprítomnosti neboli splnené, súd aj *ex offo* zruší uznesenie o vyhlásení obžalovaného za neprítomného a postupuje podľa odseku 5.“

10. Článok 629-bis Trestného poriadku s názvom „Zrušenie právoplatného rozsudku“ stanovuje:

„1. Okrem prípadov upravených v článku 628a môže odsúdený alebo osoba, voči ktorej bolo prijaté ochranné opatrenie, a to na základe právoplatného rozsudku vyhláseného v konaní za neprítomnosti dotknutej osoby, dosiahnuť zrušenie rozsudku, ak táto osoba preukáže, že bola vyhlásená za neprítomnú bez splnenia podmienok stanovených v článku 420a, pričom bez svojho zavinenia nemohla rozsudok včas napadnúť opravným prostriedkom, pokiaľ nevyjde najavo, že pred vyhlásením rozsudku mala skutočnú vedomosť o prebiehajúcom súdnom konaní.

2. Návrh podáva dotknutá osoba alebo obhajca s osobitným plnomocenstvom na Corte d'appello [odvolací súd, Taliansko], v ktorého obvode sídli súd, ktorý dotknuté rozhodnutie vydal, inak je návrh neprípustný, a to do tridsiatich dní odo dňa, keď sa o rozsudku dozvedela.

3. Corte d'appello [odvolací súd] postupuje podľa článku 127 a ak návrhu vyhovie, rozsudok zruší a rozhodne o postúpení spisu súdu príslušnému vo fáze alebo v stupni konania, kedy nastal dôvod neplatnosti.

4. Uplatňujú sa články 635 a 640."

III. Okolnosti predchádzajúce sporu

11. Rozsudkom z 23. októbra 2023 Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím, Taliansko) odsúdil CV na trest odňatia slobody v trvaní piatich rokov a troch mesiacov a na zaplatenie peňažného trestu vo výške 1 500 eur ako spolupáchateľa trestných činov ťažkého ublíženia na zdraví a lúpeže.

12. Vzhľadom na to, že CV nepodal odvolanie, tento rozsudok sa stal právoplatným 14. apríla 2024 a CV bol 19. novembra 2024 zatknutý na účely výkonu uloženého trestu.

13. Dňa 19. decembra 2024 CV podal na Corte d'appello di Roma (Odvolací súd Rím) návrh na zrušenie rozsudku Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím), s odôvodnením, že bol vyhlásený za neprítomného bez splnenia podmienok stanovených v článku 420-bis Trestného poriadku. Nemal tak vedomosť o tom, že voči nemu prebiehalo súdne konanie.

14. Corte d'appello di Roma (Odvolací súd Rím) po preskúmaní úkonov prvostupňového konania uviedol, že toto konanie sa začalo 2. apríla 2022 po zadržaní CV pri páchaní trestných činov ťažkého ublíženia na zdraví a lúpeže, pri ktorých bol pristihnutý ako spolupáchateľ s inou osobou, ktorá bola tiež zadržaná, ako aj ďalšími ôsmimi neznámymi osobami. CV bol navyše obvinený z opakovaného páchania trestnej činnosti, pretože už bol odsúdený za iné trestné činy rovnakého druhu.

15. Na žiadosť CV polícia informovala jeho matku o jeho zadržaní a CV si určil svojho obhajcu.

16. Dňa 4. apríla 2022 bol zadržaný CV predvedený na Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím) na účely potvrdenia tohto zadržania, ako aj na účely prejednania jeho veci v rámci naliehavého konania. Pri tejto príležitosti vyhlásil, že podľa registra obyvateľov má bydlisko u svojej matky na Sicílii, dlhodobo sa však už päť rokov zdržiava v Ríme. Okrem toho vyhlásil, že jeho bydlisko v Ríme sa nachádza v „mensa per i poveri" (stravovacie zariadenie pre ľudí v núdzi), ktoré spravuje „Comunità di Sant'Egidio".

17. Po pojednávaní zo 4. apríla 2022 nedošlo k potvrdeniu zadržania CV, naliehavé súdne konanie sa nezačalo, vec bola vrátená prokurátorovi a CV bol prepustený na slobodu.

18. Prokuratúra následne požiadala Giudice per le indagini preliminari (sudca poverený predbežným vyšetrovaním, Taliansko) pri Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím), aby vydal uznesenie o okamžitom prejednaní veci z dôvodu jasného charakteru dôkazov, ktoré umožňovali prejednať vec priamo bez predbežného pojednávania.

19. Tejto žiadosti bolo vyhovené a Giudice per le indagini preliminari (sudca poverený predbežným vyšetrovaním) vrátil vec CV na Tribunale ordinario de Roma (Všeobecný súd Rím) na účely jej okamžitého prejednania na pojednávaní konanom 4. októbra 2022.

20. Dňa 9. mája 2022 polícia navštívila vyššie uvedenú „mensa per i poveri“ (stravovacie zariadenie pre ľudí v núdzi) na účely doručenia uznesenia o okamžitom prejednaní veci, ale CV tam nenašla a uznesenie nechala u jednej z osôb poverených riadením združenia. Táto osoba vyhlásila, že CV sa tam nachádzal dva dni predtým a ubezpečila políciu, že uznesenie o okamžitom prejednaní veci vloží do osobnej poštovej schránky CV.

21. Dňa 13. júla 2022 obhajca, ktorého si určil CV, zaslal CV telegram do jeho bydliska v „mensa per i poveri“, aby ho informoval o tom, že sa vzdáva svojho plnomocenstva z dôvodu, že ho nevie nájsť.

22. Dňa 4. októbra 2022 bolo uznesenie o okamžitom prejednaní veci doručené certifikovanou elektronickou poštou obhajcovi určenému CV, pretože miesto bydliska, ktoré uviedol CV, nebolo na tento účel vhodné.

23. Na pojednávaní 4. októbra 2022 Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím) ustanovil CV iného obhajcu *ex offo* z dôvodu, že obhajca určený CV sa vzdal svojho plnomocenstva.

24. Na záver tohto pojednávania 4. októbra 2022 Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím) konštatoval, že uznesenie o okamžitom prejednaní veci nebolo obžalovanému doručené a vrátil spis kancelárii súdu na opätovné doručenie.

25. Na pojednávaní 17. januára 2023 Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím) konštatoval, že je potrebné vyhľadať dotknutú osobu, keďže nebolo preukázané, že CV skutočne vedel o konaní, a na tento účel odovzdal spis kancelárii súdu.

26. Dňa 20. januára 2023 sa polícia opäť vydala do „mensa per i poveri“ (stravovacie zariadenie pre ľudí v núdzi) s cieľom doručiť oznámenie, ale ani tentokrát tam nenašla CV a oznámenie nechala u osoby, ktorá sa dobrovoľne ponúkla, že oznámenie nechá v jeho osobnej poštovej schránke.

27. Polícia sa 20., 21. a 23. januára 2023 neúspešne pokúšala telefonicky skontaktovať s CV na ním uvedenom mobilnom telefónnom čísle.

28. Dňa 20. januára 2023 polícia uskutočnila vyhľadávanie v registri obyvateľov a zistila, že CV mal bydlisko u svojej matky na Sicílii. Dňa 3. februára 2023 sa však matka CV dostavila na matričný úrad obce, predložila vyhlásenie o odchode svojho syna a požiadala, aby bol vyškrtnutý z jej domácnosti.

29. Na pojednávaní 13. júna 2023 Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím) konštatoval, že zo správy policajnej služby vyplývalo, že CV nebolo možné nájsť a z tohto dôvodu nariadil, aby bol dotknutý hľadaný na adrese jeho bydliska, teda na adrese jeho matky na Sicílii, s cieľom doručiť mu kópiu uznesenia o okamžitom prejednaní veci a kópiu zápisnice z pojednávania z 13. júna 2023 o preložení pojednávania na 23. októbra 2023.

30. Dňa 19. júna 2023 polícia doručila tieto písomnosti matke CV s poznámkou „matka žijúca v spoločnej domácnosti“.

31. Na pojednávaní 23. októbra 2023 Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím) konštatoval, že uznesenie o okamžitom prejednaní veci bolo doručené matke žijúcej v spoločnej domácnosti, a preto sa bolo možné domnievať, že bolo zabezpečené, že obžalovaný mal vedomosť o súdnom konaní.

32. Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím) preto nariadil uskutočniť pojednávanie v neprítomnosti CV s tým, že bolo preukázané, že mal skutočne vedomosť o súdnom konaní a že jeho neprítomnosť na pojednávaní treba považovať za jeho dobrovoľné a vedomé rozhodnutie podľa článku 420-bis ods. 3 Trestného poriadku.

33. Dňa 23. októbra 2023 bolo v rámci ústnej časti pojednávania vypočuté svedectvo obete trestného činu a po vyjadrení účastníkov konania Tribunale ordinario di Roma (Všeobecný súd Rím) odsúdil CV na trest odňatia slobody v trvaní piatich rokov a troch mesiacov a na zaplatenie peňažného trestu vo výške 1 500 eur, ako spolupáchateľa trestných činov ťažkého ublíženia na zdraví a lúpeže. Tento rozsudok sa stal právoplatným 14. apríla 2024.

34. CV bol zatknutý 19. novembra 2024 a podal návrh na zrušenie rozsudku uvedený v bode 13 vyššie.

IV. Konanie na Súdnom dvore a prejudiciálne otázky

35. V rámci tohto konania Corte d'appello di Roma (Odvolací súd Rím) uznesením zo 7. januára 2026 doručeným do kancelárie Súdneho dvora 22. januára 2026 rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa články 6, 10 a 18 [smernice 2012/29] vykladať s ohľadom na články 47 a 54 Charty základných práv Európskej únie a články 6 a 17 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv ako celok v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, akú predstavuje článok 629-bis talianskeho Trestného poriadku, ktorá v rámci konania o zrušenie rozsudku, ktoré môže viesť k zrušeniu právoplatného odsudzujúceho rozsudku a k potrebe nového konania vo veci samej, nestanovuje vo vzťahu k obeti trestného činu, ktorá nie je účastníkom adhézneho konania, nijakú formu informovania, oznámenia alebo účasti?

2. Majú sa články 8 a 9 [smernice 2016/343] vykladať s ohľadom na články 47 a 54 Charty základných práv Európskej únie a články 6 a 17 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv ako celok v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, akú predstavujú články 420-bis a 629-bis talianskeho Trestného poriadku, ktorá umožňuje zrušenie odsudzujúceho rozsudku v prípade, ak obžalovaný uvedie, že nemal skutočnú vedomosť o súdnom konaní, a to v časti, v ktorej takáto právna úprava stanovuje, že z hrubej nedbanlivosti obžalovaného alebo z vedomého prijatia rizika, že mu nebudú doručené písomnosti, ktoré vyplývajú z objektívneho konania a z nepriamych dôkazov, nemožno vyvodiť jeho dobrovoľné vyhýbanie sa informáciám o konaní?“

36. V nadväznosti na zasadnutia konané 5. a 9. februára 2026 štvrtá komora Súdneho dvora rozhodla, že predmetná vec bude prejednaná v rámci naliehavého prejudiciálneho konania upraveného v článku 107 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

37. Talianska vláda a Európska komisia predložili písomné pripomienky v konaní pred Súdnym dvorom. Títo účastníci konania sa zúčastnili na pojednávaní, ktoré sa konalo 18. marca 2026.

V. Posúdenie

A. O druhej prejudiciálnej otázke

38. Druhou prejudiciálnou otázkou, ktorú navrhujem preskúmať ako prvú, sa predkladajúci vnútroštátny súd pýta na výklad článkov 8 a 9 smernice 2016/343 v spojení s článkami 47 a 54 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a článkami 6 a 17 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“). Pýta sa, či tieto ustanovenia bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v súlade s jej výkladom v relevantnej judikatúre vylučuje, aby súd, na ktorý bol podaný návrh na nové súdne konanie z dôvodu odsúdenia v neprítomnosti, mohol zo správania dotknutej osoby a z nepriamych dôkazov vyvodiť, že dotknutá osoba sa dobrovoľne vyhla informácii o pôvodnom konaní.

1. Požiadavky relevantných ustanovení

39. Podľa článku 8 ods. 2 a 3 smernice 2016/343 môžu členské štáty stanoviť, že súdne konanie, ktoré môže viesť k vykonateľnému rozhodnutiu o vine alebo nevine dotknutej osoby, sa môže konať v jej neprítomnosti. Je to možné pod podmienkou, že dotknutá osoba bola buď včas informovaná o súdnom konaní, ako aj o dôsledkoch neúčasti [článok 8 ods. 2 písm. a)], alebo bola len informovaná o súdnom konaní, ak je okrem toho zastúpená splnomocneným obhajcom, ktorého si určila buď sama, alebo ktorého určil štát [článok 8 ods. 2, písm. b)].[7] V súlade s odsekom 4 tohto článku ak nie je možné splniť tieto podmienky, pretože dotknutú osobu nebolo možné napriek primeranému úsiliu nájsť, rozhodnutie sa i tak môže vyniesť a vykonať, ale dotknutá osoba musí mať právo na nové súdne konanie, tak ako je stanovené v článku 9 tejto smernice.

40. Podľa rozsudku Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému)[8] možnosť, ktorú členským štátom ponúka článok 8 ods. 2 a 3 smernice 2016/343, aby v prípade, že sú splnené podmienky stanovené v odseku 2 tohto článku 8, uskutočnili súdne konanie v neprítomnosti a vykonali rozhodnutie, bez stanovenia práva na nové súdne konanie, vychádza z predpokladu, že v situácii uvedenej v tomto odseku 2 sa dotknutá osoba, ktorá bola riadne informovaná, dobrovoľne a jednoznačne vzdala práva byť prítomná na súdnom konaní.

41. Súdny dvor v tomto rozsudku uznal, že je tiež prípadne možné zastávať názor, že osoba bola o súdnom konaní informovaná a že sa dobrovoľne a jednoznačne vzdala svojho práva byť prítomná na ňom, pokiaľ ju nie je možné nájsť na účely doručenia predvolania na súdne konanie. To môže nastať v prípade, keď existujú presné a objektívne skutočnosti o tom, že dotknutá osoba, hoci bola oficiálne informovaná o tom, že je obvinená zo spáchania trestného činu, a teda vedela, že sa proti nej bude viesť súdne konanie, sa úmyselne vyhla oficiálnemu získaniu informácií týkajúcich sa dátumu a miesta súdneho konania. Existenciu takýchto presných a objektívnych skutočností možno konštatovať napríklad vtedy, keď dotknutá osoba, tak ako vo veci, ktorá viedla

[7] Rozsudky z 19. mája 2022, Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (body 33, ako aj 39 až 43); zo 16. januára 2025, Stangalov (C-644/23, EU:C:2025:16, bod 37), a z 20. mája 2025, Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:366, bod 34 a nasl).

[8] Pozri body 34 a 35 tohto rozsudku; pozri tiež rozsudok z 15. septembra 2022, HN (Konanie voči obvinenému odsunutému z územia) (C-420/20, EU:C:2022:679, body 35, 36 a 58).

k vyhláseniu rozsudku Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému), zámerne poskytla príslušným vnútroštátnym orgánom nesprávnu adresu alebo sa už nenachádza na adrese, ktorú poskytla. [9]

42. Situácia takejto osoby, ktorá zabránila orgánom, aby ju včas oficiálne informovali o súdnom konaní prostredníctvom úradného dokumentu, spadá pod hypotézu stanovenú v článku 8 ods. 2 smernice 2016/343. [10] Navyše za týchto okolností včasné zaslanie úradného dokumentu príslušnými orgánmi, v ktorom je uvedený dátum a miesto súdneho konania, na adresu, ktorú dotknutá osoba týmto orgánom oznámila, a predložený dôkaz o tom, že tento dokument bol skutočne na túto adresu doručený, sú rovnocenné s informovaním tejto osoby, ktorú nie je možné nájsť, pokiaľ ide o tento dátum a miesto, v súlade s článkom 8 ods. 2 smernice 2016/343. Tak to však môže byť len pod podmienkou, že uvedené orgány vynaložili primerané úsilie s cieľom nájsť uvedenú osobu a osobne ju predvolať alebo ju inými prostriedkami oficiálne informovať o čase a mieste tohto súdneho konania. [11]

43. Navyše nové súdne konanie môže byť tejto osobe odopreté len v prípade, ak sú okrem toho splnené ostatné podmienky stanovené v článku 8 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2016/343, teda ak bola uvedená osoba buď včas informovaná o dôsledkoch neúčasti, alebo ak bola zastúpená obhajcom. [12]

2. Otázky predkladajúceho vnútroštátneho súdu v súvislosti s jeho výkladom vnútroštátneho práva

44. Svojou druhou otázkou sa predkladajúci vnútroštátny súd v podstate pýta, či podľa práva Únie musí disponovať voľnou úvahou, ktorá mu umožní zohľadniť správanie CV na účely preskúmania, či sa CV dobrovoľne vyhýbal informáciám o súdnom konaní, na základe čoho by sa jeho návrh na nové súdne konanie mal považovať za zneužívajúci.

45. Vzhľadom na tvrdenia talianskej vlády sa táto otázka zdá byť hypotetická. Podľa týchto tvrdení by okolnosti prejednávanej veci mali umožniť predkladajúcemu vnútroštátnemu súdu odmietnuť začať nové súdne konanie. Podľa vnútroštátnej judikatúry je síce pravda, že je to skutočná vedomosť o súdnom konaní, ktorá odôvodňuje vyhlásenie o neprítomnosti, a z „nedbanlivosti obžalovaného pri získavaní informácií“ nemožno automaticky vyvodiť jeho vôľu vyhnúť sa tomuto konaniu. Táto nedbanlivosť by však mohla byť zohľadnená, ak príslušné orgány vynaložili primerané úsilie na nájdenie dotknutej osoby. Týmto orgánom tak prináleží predložiť „presné a objektívne nepriame dôkazy“ preukazujúce, že dotknutej osobe boli poskytnuté dostatočné informácie.

[9] Pozri body 48 a 49 tohto rozsudku.

[10] Rozsudok Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (bod 48).

[11] Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. januára 2025, Stangalov (C-644/23, EU:C:2025:16, bod 42), a z 20. mája 2025, Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:366, bod 37). Táto hypotéza nebola zohľadnená v rozsudku z 24. mája 2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, bod 33 a nasl.), ktorý bol predmetom diskusie v prejednávanej veci, v ktorom sa kládla otázka, či doručenie obžaloby dospelej osobe žijúcej v spoločnej domácnosti s obžalovaným bolo dostatočné na účely domnienky, že obžalovaný bol informovaný o súdnom konaní, bez toho, aby sa riešila otázka, či bol obžalovaný pred týmto doručením informovaný o tom, že sa voči nemu bude viesť súdne konanie.

[12] Rozsudky Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (body 38, ako aj 54 a nasl.); zo 16. januára 2025, Stangalov (C-644/23, EU:C:2025:16, bod 43), a z 20. mája 2025, Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:366, bod 38). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Medina vo veci Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:306, bod 41 a nasl.).

46. Zohľadnenie týchto dvoch podmienok by vylučovalo akékoľvek zneužitie práva na obhajobu, pretože by prikladalo význam tak náležitej starostlivosti, ktorú orgány preukázali pri informovaní dotknutej osoby, ako aj starostlivosti, ktorú táto osoba vynaložila s cieľom získať relevantné informácie. Vzhľadom na tieto podmienky okolnosti uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania umožňujú odoprieť CV právo na nové súdne konanie.

47. Vzhľadom na túto argumentáciu treba pripomenúť, že konanie podľa článku 267 ZFEÚ vychádza z jasného rozdelenia právomocí medzi vnútroštátne súdy a Súdny dvor, pričom výlučne Súdny dvor je oprávnený rozhodovať o otázkach výkladu alebo platnosti aktov Únie uvedených v tomto článku. V rámci toho Súdnemu dvoru neprináleží posudzovať výklad ustanovení vnútroštátneho práva ani rozhodnúť, či je výklad tohto práva zo strany vnútroštátneho súdu správny. Z toho vyplýva, že Súdnemu dvoru prináleží, aby zohľadnil skutkový a právny kontext, z ktorého vyplývajú prejudiciálne otázky, tak ako je vymedzený v rozhodnutí predkladajúceho vnútroštátneho súdu. V prejednávanej veci sa teda treba oprieť o výklad talianskej právnej úpravy vyplývajúci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý je predpokladom otázky položenej Súdnemu dvoru. [13]

48. Podľa predkladajúceho vnútroštátneho súdu článok 420-bis Trestného poriadku síce vymenúva skutočnosti, pri ktorých možno dospieť k záveru, že obžalovaná osoba mala v úmysle vyhnúť sa informáciám o súdnom konaní a že jej neprítomnosť vyplýva z vedomého rozhodnutia. Podľa judikatúry Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd, Taliansko) však návrh na nové súdne konanie možno zamietnuť len vtedy, ak sa predloží priamy dôkaz o úmysle vyhnúť sa informáciám o konaní.

49. Podľa predkladajúceho vnútroštátneho súdu to *de facto* znamená vyžadovať od dotknutej osoby výslovné vyhlásenie o tom, že sa chce vyhnúť súdnemu konaniu. Nie je prijateľné dospieť k záveru, že nemožnosť nájsť túto osobu vyplýva zo správania, ktoré nepriamo, ale s istotou preukazuje takúto vôľu. Nie je teda možné zohľadniť nedbanlivosť svedčiacu o vedomej akceptácii rizika, že nezíska vedomosť o súdnom konaní, a ktorú možno považovať za úmyselné vyhýbanie sa týmto informáciám. Za okolností prejednávanej veci je preto predkladajúci vnútroštátny súd povinný vyhovieť návrhu na nové súdne konanie z dôvodu neexistencie priameho dôkazu o vôli CV vyhnúť sa informáciám o pôvodnom konaní.

50. Zdá sa teda, že predkladajúci vnútroštátny súd zastáva názor, že vnútroštátne právo, tak ako by ho mal povinnosť uplatňovať, istým spôsobom „nadmerne chráni“ právo na obhajobu. Zaväzuje ho k začatiu nového konania a bráni mu v preskúmaní nepriamych dôkazov, ktoré by mohli preukázať, že neúčasť CV na pojednávaní je prípadne výsledkom jeho vedomého rozhodnutia.

3. Zákaz zneužitia práva na nové súdne konanie zaručeného smernicou 2016/343

51. Ako spresňuje jej právny základ v článku 82 ods. 2 ZFEÚ, jej odôvodnenia 9 a 48, ako aj jej článok 1, smernica 2016/343 stanovuje iba spoločné minimálne pravidlá a nie úplnú a vyčerpávajúcu harmonizáciu, na základe čoho môžu členské štáty rozšíriť práva stanovené v tejto smernici s cieľom poskytnúť vyššiu úroveň ochrany. [14]

[13] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. septembra 2013, Texdata Software (C-418/11, EU:C:2013:588, body 28 a 29, ako aj citovaná judikatúra).

[14] Rozsudky z 13. februára 2020, Specializirana prokuratura (Pojednávanie v neprítomnosti obvinenej osoby) (C-688/18, EU:C:2020:94, body 29 a 30), a Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (bod 43 a citovaná judikatúra).

52. Zo samotného znenia článku 8 ods. 2 tejto smernice tak vyplýva, že členské štáty *„môžu* stanoviť, že súdne konanie, ktoré môže viesť k rozhodnutiu o vine alebo nevine podozrivej alebo obvinenej osoby, sa môže konať v jej neprítomnosti“ [15]. Členské štáty sa preto môžu rozhodnúť, že vo svojom vnútroštátnom práve neustanovia možnosť súdneho konania v neprítomnosti. [16]

53. Pri stanovení možnosti viesť takéto súdne konanie však musia dodržať požiadavky uvedenej smernice. Tieto požiadavky totiž stanovujú a upravujú povinnosti, ktoré majú členské štáty vo vzťahu k právu podozrivým a obvineným osobám byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci, ako aj výnimky z tohto práva. [17] Neznamená to iba, že musia zaručiť právo obvineného byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci, ale aj to, že musia zabrániť zneužívaniu práva na nové súdne konanie v prípade rozsudku v neprítomnosti, čo by bránilo účinnému stíhaniu, ako aj riadnemu výkonu spravodlivosti.

54. Je pravda, že členské štáty môžu v zásade poskytnúť vyššiu úroveň ochrany práva na obhajobu, než je úroveň stanovená smernicou 2016/343. Záruka tohto práva však nesmie brániť účelu smernice a jej účinnému uplatňovaniu. Ak totiž akt Únie priznáva členským štátom slobodu výberu medzi viacerými spôsobmi uplatňovania, výkon tejto diskrečnej právomoci predstavuje vykonávanie práva Únie. Preskúmanie súladu vnútroštátnych pravidiel zavedených na tento účel preto spadá do rámca výkladu uvedenej smernice s ohľadom na všeobecné zásady práva Únie. [18]

55. Rovnako sú členské štáty pri vykonávaní týchto pravidiel viazané požiadavkami Charty. Môžu síce uplatniť vnútroštátne štandardy ochrany základných práv, avšak pod podmienkou, že toto uplatnenie neohrozí úroveň ochrany vyplývajúcu z Charty, ani prednosť, jednotnosť a účinnosť práva Únie. [19]

56. V súlade s týmito zásadami Súdny dvor už rozhodol, že ustanovenia smernice 2016/343 týkajúce sa práva byť prítomný na súdnom konaní a práva na nové súdne konanie sa majú vykladať tak, aby sa zabránilo tomu, aby osoba, ktorá napriek tomu, že bola informovaná o súdnom konaní, ktorá sa výslovne alebo konkludentne, avšak jednoznačne vzdala účasti na súdnom konaní, mohla po odsúdení v neprítomnosti žiadať o nové súdne konanie, a tým neoprávnene brániť účinnému trestnému stíhaniu a riadnemu výkonu spravodlivosti. [20]

57. Podľa Súdneho dvora tento výklad vyplýva z účelu smernice 2016/343, ktorým je, ako sa uvádza v jej odôvodneniach 9 a 10, posilniť právo na spravodlivý proces v trestnom konaní posilnením vzájomnej dôvery členských štátov v systém trestného súdnictva iných členských štátov. Predpoklad, že ak sú splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2 uvedenej smernice, dotknutá osoba, ktorá bola riadne informovaná, sa dobrovoľne a jednoznačne vzdala práva byť prítomný na súdnom konaní, zaručuje dodržanie uvedeného účelu. [21]

58. Tento výklad je podporený skutočnosťou, že smernica 2016/343 tým, že bola prijatá s cieľom uľahčiť vzájomné uznávanie, ako aj policajnú a justičnú spoluprácu v trestných veciach medzi členskými štátmi, sleduje rovnaký cieľ ako rámcové rozhodnutia týkajúce sa vzájomného

[15] Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

[16] Rozsudok z 15. septembra 2022, HN (Konanie voči obvinenému odsunutému z územia) (C-420/20, EU:C:2022:679, body 37 až 39).

[17] Rozsudok z 15. septembra 2022, HN (Konanie voči obvinenému odsunutému z územia) (C-420/20, EU:C:2022:679, body 40 a 47).

[18] Pozri v tomto zmysle a analogicky rozsudky z 25. mája 2016, Meroni (C-559/14, EU:C:2016:349, bod 39); z 9. marca 2017, Milkova (C-406/15, EU:C:2017:198, body 52 a 53), ako aj z 13. júna 2017, Florescu a i. (C-258/14, EU:C:2017:448, bod 48).

[19] Rozsudky z 26. februára 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, bod 60), a Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, bod 29).

[20] Rozsudok Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (bod 37).

[21] Rozsudok Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (body 34 až 36).

uznávania rozsudkov v trestných veciach a postupov odovzdávania osôb medzi členskými štátmi. [22] Smernica 2016/343, ktorá je súčasťou toho istého súboru právnych predpisov, sa má vykladať v súlade s týmito rámcovými rozhodnutiami. [23]

59. Ako však vysvetlil generálny advokát Richard de la Tour, podľa týchto posledných uvedených rámcových rozhodnutí musia mať aj vnútroštátne súdy určitú voľnú úvahu, ktorá im umožní preskúmať, či vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci bolo právo na obhajobu dodržané napriek rozsudku v neprítomnosti. [24] Tento názor sa opiera najmä o účinnosť trestného stíhania, ako aj o riadny výkon spravodlivosti. [25]

60. Napokon navrhovaný výklad je v súlade s právom obete na to, aby jej vec bola prejednaná v primeranej lehote a aby nebola znovu traumatizovaná, so zásadou hospodárnosti trestného konania, ako aj so všeobecnou zásadou zákazu zneužitia práva, podľa ktorej sa osoby podliehajúce súdnej právomoci nemôžu podvodne alebo zneužívajúcim spôsobom dovolávať právnych noriem Únie. [26]

61. Zákaz zneužitia práva je totiž vždy uplatniteľný. Je pravda, že článok 54 Charty a článok 17 EDĽP výslovne stanovujú zákaz zneužitia práva, ktorý sa však nezdá byť za daných okolností relevantný. Ako uvádza Komisia, tieto ustanovenia majú konkrétny cieľ zabrániť tomu, aby jednotlivci, zoskupenia alebo štáty využívali slobody, ktoré sú v nich zaručené, na zrušenie alebo neprimerané obmedzenie práv, ktoré sú v nich uznané. Tento konkrétny zákaz však nevylučuje všeobecnejší zákaz uznaný Súdnym dvorom.

4. Záver týkajúci sa druhej prejudiciálnej otázky

62. Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že keď príslušný súd skúma, či sú splnené podmienky na uplatnenie práva na nové súdne konanie v prípade rozsudku v neprítomnosti, ktoré je zakotvené v článku 9 smernice 2016/343, musí disponovať právomocou voľnej úvahy.

63. Pri výkone tejto právomoci musí mať daný súd možnosť preskúmať, či sú splnené podmienky zhrnuté v bodoch 39 až 43 vyššie. Musí teda posúdiť, či existujú presné a objektívne nepriame dôkazy, že dotknutá osoba, ktorá hoci bola oficiálne informovaná o tom, že je obvinená zo spáchania trestného činu, a teda vedela, že sa proti nej bude viesť súdne konanie, sa úmyselne vyhla oficiálnemu získaniu informácií týkajúcich sa dátumu a miesta súdneho konania. Pritom musí náležite zohľadniť osobitnú situáciu zraniteľných osôb uvedených okrem iného

[22] Pozri k tomuto cieľu rozsudok z 26. februára 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, bod 51). Pozri tiež rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), ako aj rámcové rozhodnutie Rady 2008/909/SVV z 27. novembra 2008 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, na účely ich výkonu v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 327, 2008, s. 27), zmenené rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 o zmene a doplnení rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a o posilnení procesných práv osôb, podpore uplatňovania zásady vzájomného uznávania, pokiaľ ide o rozhodnutia vydané v neprítomnosti dotknutej osoby na konaní (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24).

[23] Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Richard de la Tour vo veci Höldermann (C-447/24, EU:C:2025:716, bod 83 a nasl.).

[24] Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Richard de la Tour vo veci Khuzdar (C-95/24, EU:C:2025:712, bod 59 a nasl.).

[25] Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Richard de la Tour vo veci Khuzdar (C-95/24, EU:C:2025:712, bod 73).

[26] Pozri k tejto poslednej uvedenej zásade rozsudok z 9. marca 1999, Centros (C-212/97, EU:C:1999:126, bod 24); z 5. júla 2007, Kofoed (C-321/05, EU:C:2007:408, bod 38); z 2. júna 2016, Bogendorff von Wolffersdorff (C-438/14, EU:C:2016:401, bod 57), a z 26. februára 2019, T Danmark a Y Denmark (C-116/16 a C-117/16, EU:C:2019:135, bod 70).

v odôvodnení 42 smernice 2016/343.[27] Napokon predkladajúci vnútroštátny súd musí pri tomto preskúmaní určiť, či je splnená jedna z alternatívnych podmienok stanovených v článku 8 ods. 2 písm. a) a b) tejto smernice, teda či dotknutá osoba bola informovaná o dátume a mieste súdneho konania, ako aj o dôsledkoch neúčasti na konaní, alebo bola počas celého tohto konania zastúpená riadne splnomocneným obhajcom.[28]

64. Iba v prípade, keď na základe tohto preskúmania dospeje k záveru, že dotknutá osoba úmyselne spôsobila, že jej neboli oficiálne oznámené informácie o súdnom konaní, a že je okrem toho splnená jedna z uvedených podmienok, môže byť právo danej osoby na nové konanie odopreté. Inak by to mohlo byť len v prípade, ak by sa ukázalo, že dotknutá osoba úmyselne zabránila splneniu týchto podmienok, napríklad vyhnutím sa získaniu informácií o dátume a mieste konania a o následkoch rozsudku vyhláseného v neprítomnosti, alebo vedomým a opakovaným prerušením kontaktov so svojím obhajcom. V takom prípade by všeobecná zásada zákazu zneužitia práva mohla svedčiť proti začatiu nového súdneho konania.

65. Pokiaľ ide o prejednávanú vec, s výhradou preskúmania predkladajúcim vnútroštátnym súdom nie je jasné, či existujú nepriame dôkazy naznačujúce, že CV vedome a zneužívajúcim spôsobom zabránil splneniu podmienok stanovených v článku 8 ods. 2 smernice 2016/343. Prináleží teda tomuto súdu preskúmať, najmä vzhľadom na zápisnicu a prepis výsluchu CV uskutočneného 4. apríla 2022 (bod 16 vyššie), počas ktorého mu radil náležite splnomocnený obhajca podľa jeho výberu[29], či z týchto dokumentov vyplýva, že CV bol dostatočne informovaný o tom, že bol obvinený zo spáchania trestného činu a že sa proti nemu bude viesť súdne konanie. Rovnako musí predkladajúci vnútroštátny súd preskúmať, najmä s ohľadom na údaje CV o jeho adresách a na úsilie vynaložené na to, aby mu boli oznámené informácie o jeho súdnom konaní, či sa treba domnievať, že konal vedome tak, aby sa vyhol oficiálnemu doručeniu informácií týkajúcich sa dátumu a miesta súdneho konania, pričom príslušné orgány vynaložili dostatočné úsilie, aby ho našli.

66. Počas tohto preskúmania musí predkladajúci vnútroštátny súd nielen zohľadniť zraniteľnosť CV, ktorá vyplýva z jeho situácie osoby bez trvalého bydliska, ale aj to, či z jeho svedeckých výpovedí počas výsluchu zo 4. apríla 2022 vyplýva, že bol dostatočne poučený a vnímajúci, aby mohol posúdiť dôsledky situácie, v ktorej sa nachádzal. Okrem toho CV musí mať v rámci konania o návrhu na uskutočnenie nového súdneho konania možnosť preukázať najmä osobitné okolnosti, ktoré mu mohli prípadne zabrániť v prijatí oznámení doručených do „mensa per i poveri“ (stravovacie zariadenie pre ľudí v núdzi), ktoré spravuje Comunità di Sant'Egidio“ (pozri body 16, 20 a 26 vyššie).

[27] Pozri v tomto zmysle rozsudok Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (bod 48), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Richard de la Tour vo veci Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (C-569/20, EU:C:2022:26, bod 54).

[28] Pozri v tomto smere rozsudok z 20. mája 2025, Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:366, body 59 až 63), ako aj návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Medina vo veci Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:306, body 61 až 67).

[29] Pozri v súvislosti s podmienkami požadovanými na tento účel rozsudky Specializirana prokuratura (Konanie proti ušlému obvinenému) (bod 56); zo 16. januára 2025, Stangalov (C-644/23, EU:C:2025:16, bod 48), a z 20. mája 2025, Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:366, body 41 a 61).

67. Predkladajúci vnútroštátny súd musí okrem toho preskúmať, či je v prejednávanej veci splnená jedna z dvoch podmienok stanovených v článku 8 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2016/343. V tejto súvislosti mu na jednej strane prislúcha určiť, či je možné domnievať sa, že CV bol zastúpený riadne splnomocneným obhajcom počas celého konania, vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci (pozri body 15, 21 a 23 vyššie). [30]

68. Na druhej strane, pokiaľ ide o podmienku stanovenú v článku 8 ods. 2 písm. a) smernice 2016/343, predkladajúci vnútroštátny súd musí posúdiť, či doručenie oznámenia o nariadení okamžitého prejednania veci do „mensa per i poveri“ (stravovacie zariadenie pre ľudí v núdzi), spravovanom „Comunità di Sant'Egidio“, možno považovať za informovanie CV o dátume a mieste súdneho konania, v súlade s článkom 8 ods. 2 písm. a) tejto smernice (pozri bod 42 vyššie). Okrem toho musí preskúmať, či je dostatočne preukázané, že CV bol včas oficiálne informovaný, najmä počas výsluchu konaného 4. apríla 2022, o dôsledkoch nedostavenia sa na súdne konanie.

69. Napokon treba pre úplnosť pripomenúť, že konanie, počas ktorého podozrivá alebo obvinená osoba musí mať možnosť podať návrh na nové súdne konanie podľa článku 9 smernice 2016/343, musí spĺňať podmienky práva na účinný prostriedok nápravy. To najmä vyžaduje, aby bol návrh na nové súdne konanie preskúmaný v dostatočne krátkom časovom období, aby sa zabezpečila, predovšetkým v prípade, že bol dotknutej osobe uložený trest odňatia slobody, tak ako v prejednávanej veci, účinnosť tohto konania, ktoré môže prípadne viesť k zrušeniu pôvodného rozhodnutia a oslobodeniu dotknutej osoby. Za okolností prejednávanej veci je však sporné, či konanie vo veci samej spĺňa tieto podmienky, keďže CV bol zatknutý 19. novembra 2024, o zrušenie pôvodného rozsudku požiadal 19. decembra 2024 a predkladajúci vnútroštátny súd podal tento návrh na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru až 7. januára 2026, teda viac než rok po tom, čo si CV odpykal už značnú časť trestu, ktorý mu bol uložený. [31]

B. O prvej prejudiciálnej otázke

70. Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa predkladajúci vnútroštátny súd pýta, či sa články 6, 10 a 18 smernice 2012/29, vykladané s ohľadom na články 47 a 54 Charty a na články 6 a 17 EDĽP, majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je článok 629-bis Trestného poriadku, ktoré v konaní o zrušenie právoplatného rozsudku, ktoré môže viesť k zrušeniu odsudzujúceho rozsudku a potrebe nového konania vo veci samej, nestanovuje žiadnu formu informovania, oznámenia alebo účasti vo vzťahu k obeti trestného činu, ktorá nebola účastníkom adhézneho konania.

71. Podľa článku 1 ods. 1 prvého pododseku smernice 2012/29 je jej účelom zaistiť, aby sa obetiam trestných činov poskytli náležité informácie, podpora a ochrana a aby sa im umožnilo zúčastniť sa na trestnom konaní.

72. Na tento účel článok 6 smernice 2012/29 stanovuje právo obete na získanie informácií o svojom prípade. Toto ustanovenie sa netýka výslovne konania o návrhu na začatie nového súdneho konania, ako je to v prejednávanej veci, v priebehu ktorého príslušný súd skúma, či boli v pôvodnom konaní splnené podmienky pre vyhlásenie rozsudku v neprítomnosti. Rovnako na

[30] Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 20. mája 2025, Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:366, body 59 až 63), ako aj návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Medina vo veci Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:306, body 61 až 67).

[31] Pozri v tejto súvislosti rozsudky zo 16. januára 2025, VB II (Informovanie o práve na nové súdne konanie) (C-400/23, EU:C:2025:14, body 63 a 64), a z 20. mája 2025, Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:366, body 67 až 70), ako aj návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Medina vo veci Kačev (C-135/25 PPU, EU:C:2025:306, bod 80).

účely práva obete na získanie v zásade všetkých informácií, ktoré jej umožnia poznať stav trestného konania, zakotveného konkrétne v článku 6 ods. 2 písm. b) tejto smernice, tento článok 6 ods. 2 odkazuje, tak ako jej odôvodnenie 20, na postavenie obetí v dotknutom systéme trestného súdnictva.

73. Článok 10 smernice 2012/29, ktorý zakotvuje právo obetí na vypočutie, tiež iba všeobecne odkazuje na „trestné konania“.

74. Zo všeobecnej štruktúry a účelu smernice 2012/29 však vyplýva, že táto smernica je založená na zohľadnení závažných dôsledkov konaní vedených proti páchateľom trestných činov pre obete týchto trestných činov a že jej cieľom je zabezpečiť, aby sa obete mohli primerane a aktívne zúčastňovať na uvedených konaniach.

75. Z tohto hľadiska odôvodnenie 26 smernice 2012/29 zdôrazňuje význam poskytnutia informácií obetiam, ktoré im umožnia zistiť stav konania. Odôvodnenie 31 tejto smernice okrem toho uvádza, že právo na informácie o mieste a čase súdneho konania by sa malo vzťahovať aj na informácie o mieste a čase pojednávania v súvislosti s odvolaním sa voči rozsudku v danom prípade.

76. Konanie, v priebehu ktorého príslušný súd skúma, či je potrebné zrušiť pôvodný rozsudok a znovu začať konanie vo veci samej, možno pripodobniť ku konaniu o opravnom prostriedku proti rozsudku vydanému v trestnej veci. Takéto konanie o zrušenie rozsudku totiž znamená, že konanie vo veci samej, ktoré je v zásade ukončené právoplatným rozsudkom, môže byť znovu začaté.

77. Takéto konanie má pre obeť zásadný význam. Znamená totiž, že obeť môže byť znovu konfrontovaná s traumatickou skúsenosťou a že môže byť prípadne nútená opäť svedčiť v priebehu nového konania vo veci samej.

78. Za týchto podmienok sa právo obete aktívne sa zúčastňovať na trestnom konaní nemôže podľa môjho názoru obmedziť na konania vo veci samej smerujúce k preukázaniu trestného činu, ale musí sa uplatňovať aj v rámci konania o zrušenie pôvodného rozsudku. Rovnako právo obete zúčastniť sa na takomto konaní nemôže závisieť od toho, či bola účastníkom adhézneho konania, alebo či pôvodné konanie bolo začaté na základe jej trestného oznámenia alebo vyšetrovania *ex offo*.[32]

79. Je pravda, ako zdôrazňuje Komisia, že pri posudzovaní práva na nové súdne konanie nemožno vyvažovať práva obete a obvineného. Ako spresňuje odôvodnenie 12 smernice 2012/29, právami obete ustanovenými v tejto smernici nie sú dotknuté práva páchateľa trestného činu. Nejde teda o obmedzenie práva obvineného na spravodlivý proces z dôvodu dôsledkov nového súdneho konania vo veci samej pre obeť. Ustanovenia tejto smernice, ktorých cieľom je zabrániť sekundárnej viktimizácii alebo zbytočne vysokému počtu pojednávaní[33], nemožno vykladať tak, aby to ohrozilo právo obvineného na nové súdne konanie, ak sú splnené podmienky uplatnenia tohto práva.

[32] Článok 6 ods. 2 smernice 2012/29 síce odkazuje na „trestn[é] konan[ie] začat[é] v dôsledku oznámenia trestného činu spáchaného voči [obeti]“. Takýto odkaz sa nachádza aj v odôvodnení 31 tejto smernice. Vzhľadom na závažnosť dôsledkov konania o zrušenie rozsudku pre obeť však jej právo zúčastniť sa tohto konania nemôže závisieť od podania trestného oznámenia alebo od účasti v adhéznom konaní. Tento výklad je podporený odôvodnením 22 smernice 2012/29, ktoré na účely vymedzenia situácií patriacich do rámca trestného konania pripodobňuje podanie trestného oznámenia k začatiu trestného konania z úradnej moci.

[33] Článok 18 a článok 20 písm. b) smernice 2012/29. Pozri k týmto ustanoveniam rozsudok z 29. júla 2019, Gambino a Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628, bod 30 a nasl., ako aj bod 50 a nasl.).

80. Navyše v rámci konania o zrušenie rozsudku nejde o trestný čin ako taký a svedecká výpoveď obete týkajúca sa tohto trestného činu sa nezohľadňuje pri skúmaní podmienok začatia nového konania vo veci samej.

81. Je však možné, že obeť môže predložiť dôkazy, ktoré pomôžu príslušnému súdu užitočne objasniť, či mal obžalovaný v úmysle vedome sa vyhnúť pôvodnému súdnemu konaniu. Platí to najmä napríklad v situáciách domáceho násilia, v ktorých sa obžalovaný a obeť poznajú alebo udržiavajú blízke vzťahy.

82. Z toho vyplýva, že v odpovedi na prvú otázku predkladajúceho vnútroštátneho súdu treba uviesť, že práva zaručené obeti smernicou 2012/29 vyžadujú, aby bola obeť informovaná o každom návrhu smerujúcom k zabezpečeniu nového súdneho konania. Rovnako musí mať možnosť byť vypočutá pri preskúmaní takéhoto návrhu, aby mohla poskytnúť všetky informácie, ktoré môžu byť prípadne relevantné na účely posúdenia správania obžalovaného.

VI. Návrh

83. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Corte d'appello di Roma (Odvolací súd Rím, Taliansko), takto:

Články 8 a 9 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní, ako aj články 6, 10 a 18 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV,

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

– vnútroštátne súdy musia mať diskrečnú právomoc pri určení, či vzhľadom na všetky relevantné okolnosti prejednávanej veci má obžalovaný, ktorý sa nezúčastnil na súdnom konaní vo vlastnej veci, právo na nové súdne konanie, aby sa zaručilo jeho právo na spravodlivý proces,

– v rámci tohto posúdenia musia vnútroštátne súdy preskúmať, či je dostatočne preukázané, že obžalovaný vedel o súdnom konaní a o dôsledkoch rozsudku v neprítomnosti, a že jeho neprítomnosť bola výsledkom vedomého rozhodnutia,

– obeť musí byť informovaná o návrhu obžalovaného na nové súdne konanie a musí mať právo byť vypočutá v konaní, v rámci ktorého príslušný súd preskúma tento návrh.